

Funkce lesa

Víte, že lesy působí také jako ochrana před povodněmi? Co se rozumí produkční funkcí lesů? Jak lesy omezují rizika povodní? Odpovědi se dočtete v článku.

Víte, že lesy působí také jako ochrana před povodněmi? Co se rozumí produkční funkcí lesů? Jak lesy omezují rizika povodní? Odpovědi se dočtete v článku.

Lesy jsou nedílnou součástí krajiny a zastávají řadu důležitých funkcí. Tyto funkce lze obecně definovat jako působení lesních ekosystémů na okolí. V zásadě se člení na:

1) Funkce lesů produkční – obvykle se tímto pojmem rozumí funkce dřevoprodukční jako tradiční ekonomická funkce lesů. Mezi tyto funkce může však být zařazena kterákoliv funkce lesů uplatňující se v tržním systému jako zboží (například myslivost).

Lesy poskytují cennou obnovitelnou surovinu využívanou ve stavebnictví, papírenství, při výrobě nábytku a dalších předmětů ze dřeva. V rozvojových zemích převažuje stále poměrně primitivní energetické využití. Používání biomasy (**biomasa**) k energetickým účelům ovšem zažívá určitou renesanci i v Evropě, zejména díky **plantážím** rychle rostoucích dřevin (topoly, vrby).

Les je také cenným krajinným prvkem s vysokou **biodiverzitou** (**biodiverzita**).

2) Funkce lesů mimoprodukční – význam mimoprodukčních funkcí, zejména funkcí environmentálních, je v důsledku vývoje civilizačních procesů, změn krajinného prostředí i životního stylu lidí dnes rovnocenný s produkční funkcí.

Mezi mimoprodukční funkce lesa patří například:

Funkce lesů ekologická – jde zejména o pozitivní účinky na ovzduší (funkce klimatická), půdu (půdochranná) a vodu (vodní). Funkce klimatická ovlivňuje bilanci záření, režim teploty vzduchu i půdy, bilanci vodní a proudění vzduchu. Les představuje **ekosystém** s největším odporem proti větrům. Dále se zde vytváří specifické **mikroklima**, které snižuje teplotní extrémy a udržuje stabilně vlhčí ovzduší.

Funkce vodní – ovlivňuje jakost vody při propouštění srážek korunami, při průsaku lesní půdou i při povrchovém odtoku. Ovlivňuje režim v tocích zadržováním (retencí) a zpomalováním (retardací) odtoku srážkových vod. Při srážkách dochází k rovnoměrnějšímu rozdělení vody, neboť **intercepcí** listy stromů představuje až 30 % celkových srážek. Rovnoměrnější

rozdělení srážek spolu s vysokou schopností **absorpce** mechového patra snižuje extrémní odtoky z lesních povodí a tím i riziko vzniku povodní. Ochranná protipovodňová úloha smrkových stejnověkých monokultur (**monokultura**) je navíc o něco nižší než u přirozených smíšených lesů.

Funkce půdoochranná – působí před erozemi (vodní, větrné, sněhové) a sesuvy. Výsadba lesních pásů snižuje odnos půdy zejména ve svažitéch terénech na minimum. 1 cm půdy z kukuřičného pole zmizí v průměru za 15 let, z obilného cca za 300 let, ale z lesa až za několik tisíc let.

Funkce lesů environmentální – má vliv na životní prostředí člověka. Stěžejní jsou zejména tyto funkce:

Funkce rekreační – mají téměř všechny veřejně přístupné lesy. K jejich vybavenosti patří například koše na odpadky, lavičky, cesty pro pěší i cyklisty, vyhlídky, informační tabule.

Funkce hygienická – přispívá k čistotě prostředí izolací zdrojů nečistot (například oxidy dusíku) a útlumu jejich šíření. Patří sem např. účinky protihlukové, protiimisní.

Funkce lesů léčebná – obvykle příznivě ovlivňuje somatickou i psychickou složku člověka.

Funkce vodohospodářské – podporují, posilují a spoluvytvářejí vodní a půdoochranné účinky pro ochranu jakosti vody. Usměrnění odtokového režimu srážkových vod před záplavami a vodní erozí, útlumem velkých vod na malých tocích.

Funkce lesů kulturní – les je brán jako součást kulturní krajiny a jako původní přirozená složka přírodní krajiny. K funkcím kulturním je možno také počítat funkce lesů pro výzkum, výuku a osvětu.